

Ekonomický přístup k právu

eFocus

Ekonomická analýza práva (ekonomický přístup k právu, Law & Economics, L&E) je mnohohrstevnatým přístupem k právu, který nabízí argumentační – zčásti empirií podpořenou – základnu pro zkoumání, hodnocení a výklad práva. V naprosté většině případů se nejedná o konkurenci právní dogmatice, ale o pohled propojující stránku normativní existence právních norem a jejich reálného působení ve společnosti.

Přestože se tedy ekonomický přístup k právu nezabývá tradiční problematikou aplikace a struktury práva, jde o otázky z hlediska právní teorie a praxe nepochybně relevantní. Ať již se jedná o kontextuální výklad práva, hlediska proporcionality právní normy, legislativní politiku a hodnocení dopadů regulace (RIA), ekonomie může tradiční právní metody doplnit a zpřesnit.

Myšlenka využívat ekonomické koncepty pro lepší porozumění právním jevům je starší než současná inkarnace ekonomické analýzy práva. Mnozí autoři například kladou kořeny této syntézy do 19. století, a to často do evropského prostředí. Soudobá ekonomická analýza má však své počátky na konci padesátých let 20. století ve Spojených státech. Po prvotním využívání ekonomie pro analýzu „ekonomických“ právních odvětví, tj. odvětví regulujících tržní chování, pak boom americké ekonomické analýzy přichází především v šedesátých letech po jejím rozšíření i na právní úpravu netržního chování. Asi nejznámějšími průkopníky ekonomické analýzy práva jsou v tomto období Gary Becker, Ronald Coase, Guido Calabresi a Richard Posner. Od dob jejich nejceněnějších příspěvků však již uplynulo několik dekad a ekonomická analýza se stále vyvíjí.

V České republice tato současná inkarnace ekonomického přístupu k právu velkou tradici nemá. V tuzemské literatuře (ať již právně-teoretické či ekonomické), diskuzích i v odborně zaměřené blogosféře je tento přístup nicméně zmiňován již minimálně deset let. Zhruba stejnou dobu se mohou s tímto oborem nebo alespoň s jím traktovanými dílčími otázkami seznamovat i studenti právnických fakult. Přesto ekonomická analýza práva zůstává přístupem spíše upozaděným. Někdy jsou sice koncepty ekonomické analýzy práva v diskuzích o právu jednotlivě zmiňovány; děje se tomu ale podobným způsobem (a současně nepochybně v menším měřítku), jako když právníci v argumentaci používají latinských citátů a aforismů: tedy bez bližšího vhledu a porozumění a spíše jen pro zvýšení dojmu odbornosti debaty. Jindy je pak ekonomická terminologie v rámci právního diskurzu používána (ač i s dobrými úmysly) zcela mylně. A konečně bývají také v kontextu tvorby i aplikace práva ekonomii jako takové přičítány tu přemrštěné možnosti, tu je jí jakákoli relevance ve vztahu k právu upírána a někdy jsou jí nesmyslně přičítány i různé zlovolné aspirace, pokud jde o smysl práva a právní politiku.

Svým způsobem zvláštní neukotvenost vztahu českého právního diskurzu k ekonomii má na druhé straně relativně mladé kořeny. Česká společensko-vědní tradice sahající prakticky do poloviny 19. století se totiž vyznačovala pozoruhodně úzkým sejetím ekonomických, sociologických a filosofických přístupů s právem. Teprve po roce 1948 dochází k zapouzdření právní teorie, která se jen z důvodů pragmatických zahaluje plédem vesměs naprosto vyprázdněných marxisticko-leninistických frází. Z této zpětné perspektivy se pak může ekonomická analýza práva zdát jen jako další (tentokrát „kapitalistická“) iterace těchto rétorických cvičení socialistické právní teorie. Jedná

se však o pohled jen hrubě povrchní. V posledních letech (přibližně od roku 2005) proniká, byť pomalu a s nemalými obtížemi povědomí o ekonomickém přístupu k právu i mezi české právníky (rovněž tak ale i ekonomy – ekonomický pohled na právo totiž často trpí stejným nedostatkem jako právníký pohled na uchopení problémů práva ze strany ekonomie: nedostatkem pochopení pro „konkurenční“ teoretický přístup). Ekonomická analýza práva může být v řadě ohledů velmi přínosným přístupem k právu, nelze ji však chápat jako přístup sám o sobě dostačující a nahrazující jiné, tradičnější přístupy k aplikaci, tvorbě či zkoumání práva.

Jan Broulík,

Jan Bartošek

autoři publikace Ekonomický přístup k právu, kterou vydalo nakladatelství C. H. Beck v roce 2015

Ekonomický přístup k právu

Autor: Broulík, Bartošek

nakladatelství C. H. Beck, 2015, 216 str.

Publikaci lze objednat >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Recenze publikace: Chalupa, R. Zákon směnečný a šekový – komentář směnečné části. Zákon o mezinárodním právu soukromém – komentář směnečné části. Praha: Leges, 2021, 646 s.](#)
- [Recenzia](#)
- [Budoucnost je v technologiích i udržitelnosti](#)
- [Anotáční recenze: Vyvlastnění a vyvlastňovací řízení](#)
- [Věznice jsou přeplněné a věznění příliš drahé. Knihou Tresty budoucnosti chce INFO.CZ otevřít diskuzi o změnách](#)
- [Recenze na knihu: Zdeňková, V., Seidlová, M., Čornejová, H., Peterová H.: Jak správně vytvářet a využívat FKSP: Jak postupovat při poskytování příspěvku na stravování.](#)
- [Recenze na knihu: Zuzana Strnadová: Co by měl vědět příjemce dotace. 1.vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2019, ISBN: 978-80-247-3076-9](#)
- [Ondřej Chmela: Zrušení poplatku za podnět k ÚOHS lze považovat za správné](#)
- [Anotáční recenze: Koudelka, Z., Průcha, P., Zwyrtek Hamplová, J.: Zákon o obcích \(obecní zřízení\) – Komentář. Praha: Leges, 2019, 480s](#)
- [Pražské finále osmého ročníku konferencí Soukromé právo](#)
- [Recenze: Jakub Tomšej a kolektiv – Zaměstnávání cizinců v České republice](#)